

Nr 172.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 63 § lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker; given Stockholms slott den 4 mars 1932.

Under åberopande av bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 63 § lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

Förslag

till

Lag

**angående ändrad lydelse av 63 § lagen den 29 juni 1923 (nr 286)
om sparbanker.**

Härigenom förordnas, att 63 § lagen den 29 juni 1923 om sparbanker, vilket lagrum ändrats genom lag den 5 juli 1929 (nr 229), skall i nedan angivna del hava följande ändrade lydelse:

63 §.

Till bestridande av kostnaden för sparbanksinspektionens organisation och verksamhet ävensom av kostnaden för ersättningar åt allmänna ombuden skall varje sparbank i riket årligen erlægga särskilda bidrag. Vartdera bidraget skall utgå efter visst, för samtliga sparbanker lika förhållande till sammanlagda beloppet av de utav sparbank vid utgången av nästföregående kalenderår förvaltade medlen; dock må bidraget till bestridande av kostnaden för sparbanksinspektionens organisation och verksamhet icke överstiga tre tusendels procent och bidraget till bestridande av kostnaden för ersättningar åt allmänna ombuden icke överstiga åtta tusendels procent av detta belopp.

Närmare — — — Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1933 och skall tillämpas jämväl i fråga om bidrag, avseende ersättningar åt allmänna ombuden för år 1932.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin:

I min redogörelse för inkomstberäkningen i årets statsverksproposition tillkännagav jag min avsikt att framdeles tillstyrka proposition till riksdagen med förslag till sådana ändringar i lagen om sparbanker, att kostnaden för tillsynen över sparbankerna kommer att helt åvila dem. I överensstämmelse härmed har inkomstiteln bidrag för tillsyn över sparbankerna beräknats under förutsättning, att dessa bidrag från och med kalenderåret 1932 så avvägas, att hela kostnaden för tillsynen därigenom erhåller täckning.

Jag anhåller nu att få upptaga frågan om de i förenämnda syfte erforderliga ändringarna i lagen om sparbanker, därvid jag till en början går att lämna en översikt av nu gällande bestämmelser i ämnet och deras tillkomst.

Enligt lagen den 29 juli 1892 angående sparbanker, vilken gällde intill den 1 januari 1924, då den nuvarande lagen av den 29 juni 1923 trädde i kraft, hade länsstyrelserna att öva tillsyn över sparbankerna och för sådant ändamål själva eller genom ombud verkställa undersökning av sparbanks förvaltning. Angående ersättning för denna uppsiktsverksamhet fanns i lagen intet bestämt. Däremot stadgades i ett Kungl. Maj:ts cirkulär den 18 november 1892, att de i lagen omförmälda ombuden skulle, vare sig därtill förordnades tjänsteman eller enskild person, för uppdraget åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning enligt tredje klassen av då gällande resereglemente, att utgå av sjunde huvudtitelns anslag till rese- och traktamentspenningar. Ersättningarna i fråga utbetalades sålunda helt av statsmedel.

Gällande bestämmelser.

Det förslag till lag om sparbanker, som genom Kungl. Maj:ts proposition nr 147 förelades 1922 års riksdag, innehöll i avseende å tillsynen över sparbankerna, att denna skulle på närmare angivet sätt fördelas mellan länsstyrelserna samt en för hela riket förordnad sparbanksinspektör. Länsstyrelserna skulle för varje sparbank inom länet förordna ett all-

mänt ombud med särskilda åligganden med avseende å tillsynen. Allmänna ombudet skulle njuta arvode av allmänna medel efter de grunder Kungl. Maj:t stadgade. Däremot skulle till bestridande av kostnaderna för den föreslagna sparbanksinspektörens verksamhet sparbankerna årligen erlägga bidrag enligt särskilda bestämmelser. — 1922 års förslag blev emellertid icke av riksdagen antaget.

Det genom Kungl. Maj:ts proposition nr 22 till 1923 års riksdag framlagda förslaget till lag om sparbanker innehöll, beträffande tillsynsväsendet och kostnaderna därför, samma stadganden som det nyssnämnda, för 1922 års riksdag framlagda förslaget. Riksdagen, som förklarade sig icke kunna antaga förslaget i oförändrat skick, antog för sin del ett förslag i ämnet, som beträffande tillsynsväsendet företedde avsevärda olikheter i förhållande till det av Kungl. Majt framlagda. Tillsynen över sparbankerna skulle sålunda helt utövas av länsstyrelserna, som emellertid, liksom i propositionen föreslagits, skulle för varje sparbank i länet förordna ett allmänt ombud. I stället för den föreslagna bestämmelsen, att allmänna ombuden skulle njuta arvode av allmänna medel, innehöll riksdagens förslag, att kostnaderna för de till allmänna ombuden utgående arvoden, vilka skulle bestämmas efter de grunder, Kungl. Maj:t stadgade, skulle till hälften gäldas av sparbankerna i riket genom årliga bidrag, som skulle utgå efter visst, för samtliga sparbanker lika förhållande till sammanlagda beloppet av de utav sparbank vid utgången av nästföregående kalenderår förvaltade medlen; dock att bidragen icke finge överstiga fem tusendels procent av detta belopp. Återstoden skulle gäldas av statsverket. Som skäl för frångåendet av förslaget om att allmänna ombudens arvoden skulle helt utgå av allmänna medel åberopade riksdagen allenast, att det förefölle rimligt, att, även om tillsynen ej utövades av en inspektör, sparbanksrörelsen finge vidkännas en del av kontrollkostnaden (bankoutskottets utlåtande nr 64/1923).

I den därefter den 29 juni 1923 utfärdade nya lagen om sparbanker gavs åt bestämmelserna om tillsynen över sparbankerna det innehåll, riksdagen enligt vad nyss sagts uttalat sig för.

I anslutning till bestämmelserna i den nya lagen utfärdade Kungl. Maj:t den 21 december 1923 en kungörelse om arvode till allmänt ombud för övervakande av sparbanks förvaltning och om sparbankernas bidrag till bestridande av kostnaderna för sådana arvoden (nr 452). Enligt denna kungörelse skulle arvodet utgå med fem tusendels procent av de utav sparbankerna vid utgången av nästföregående kalenderår förvaltade medlen, dock ej under femtio eller över sexhundra kronor. Därutöver ägde allmänt ombud, som för uppdragets fullgörande måst företaga resa, att uppbära resekostnads- och traktamentsersättning enligt fjärde klassen i gällande resereglemente.

De nu gällande bestämmelserna om tillsynsväsendet över sparbankerna infördes genom lagen den 5 juli 1929 (nr 229) om ändring i vissa

delar av lagen om sparbanker. Därigenom har bestämts, att tillsynen över sparbank skall utövas av länsstyrelserna och en för hela riket gemensam sparbanksinspektion. Länsstyrelserna skola alltjämt för varje sparbank inom länet förordna ett allmänt ombud, vars åligganden regleras dels i sparbankslagen och dels i en särskild av Kungl. Maj:t utfärdad instruktion. Beträffande kostnaderna för tillsynsverksamheten gäller, enligt den nya lydelsen av 63 § lagen om sparbanker, att till bestridande av *hela* kostnaden för sparbanksinspektionens organisation och verksamhet ävensom av *halva* kostnaden för arvoden åt allmänna ombuden varje sparbank i riket skall årligen erlægga särskilda bidrag. Vartdera bidraget skall utgå efter visst, för samtliga sparbanker lika förhållande till sammanlagda beloppet av de utav sparbank vid utgången av nästföregående kalenderår förvaltade medlen, dock att intetdera bidraget må överstiga fem tusendels procent av detta belopp. Återstoden av kostnaden för arvoden åt allmänna ombuden skall gäldas av statsmedel.

Sparbankernas bidrag till bestridande av kostnaden för sparbanksinspektionen regleras närmare genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 20 december 1929 (nr 403), varigenom stadgas, att sparbank skall för nämnda ändamål årligen erlægga bidrag, motsvarande 0.0025 procent av de utav sparbanken vid utgången av nästföregående kalenderår förvaltade medlen. Vederbörande länsstyrelse har att med ledning av den statistiska redogörelse angående sparbank, varom förmäles i 61 § lagen om sparbanker, fastställa det bidrag, varje sparbank skall för året erlægga, samt att efter ingången av juli månad ofördröjligen vidtaga åtgärder för bidragens indrivning. Till länsstyrelse influtna bidrag skola i dess räkenskaper redovisas samt månadsvis tillgodoföras statskontoret, som har att å vederbörlig riksstatsinkomsttitel redovisa bidragen. Ett belopp, svarande mot de statskontoret för varje månad sålunda tillgodoförda bidragen, skall i dess räkenskaper från det i riksstaten uppförda förslagsanslaget till sparbanksinspektionen omföras till en särskild av statskontoret förvaltd fond. Efter rekvisition hos statskontoret äger sparbanksinspektionen att från denna fond utbekomma medel för bestridande av de å sparbanksinspektionen belöpande utgifterna.

Bestämmelserna om arvode åt de allmänna ombuden återfinnas numera i Kungl. Maj:ts kungörelse i ämnet den 14 februari 1930 (nr 41). Enligt 1 § nämnda kungörelse åtnjuter allmänt ombud arvode för varje kalenderår med belopp motsvarande 0.025 procent av den del av de utav sparbanken vid utgången av nästföregående år förvaltade medlen, som icke överstiger 500,000 kronor, och därefter för överskjutande belopp enligt fallande skala, så att för den del av de av sparbank förvaltade medlen, som överstiger 80,000,000 kronor, procentsatsen utgör allenast 0.0002 procent. Arvudet må icke utgå med lägre belopp än 100 kronor för år. Utöver arvudet äger allmänt ombud uppbära resekostnads- och traktamentsersättning enligt gällande reglemente. Ersättningarna utbetalas av länsstyrelserna. I

kungörelsens 4 § stadgas, att länsstyrelserna skola för varje kalenderår till statistiska centralbyrån insända uppgift om sammanlagda beloppet av utanordnade ersättningar. Statistiska centralbyrån uträknar med ledning av inkomna uppgifter och statistiken rörande sparbanker det bidrag, som varje sparbank jämlikt de ovannämnda bestämmelserna i 63 § lagen om sparbanker har att gälda, och underrättar därom vederbörande länsstyrelse, som har att uttaga och i räkenskaperna redovisa bidraget.

Av de ovan återgivna bestämmelserna i 63 § lagen om sparbanker, jämförda med 1 § kungörelsen om arvode till allmänt ombud, framgår, att det arvodesbidrag, varje sparbank årligen betalar, icke motsvarar halva kostnaden för det till samma sparbanks allmänna ombud utgående arvodet utan i stället utgör ett för samtliga sparbanker procentuellt sett lika stort bidrag till betalande av halva sammanlagda kostnaden för arvoden å det samtliga allmänna ombud i riket. Innebörden härav är, att — på grund av den i förhållande till sparbankernas storlek hastigt fallande skalan för beräkning av arvodesbeloppen — de större sparbankerna få bekosta en avsevärd del av kostnaderna för arvoden åt de mindre sparbankernas allmänna ombud. Såsom exempel kan andragas, att medan ersättningen till allmänna ombudet för Stockholms stads sparbank för år 1930 uppgått till 1,506 kronor, banken fått för samma år bidraga till gäldande av halva sammanlagda arvodesbeloppet för riket med 7,423 kronor 34 öre. En av de minsta sparbankerna åter, Roma sparbank i Gotlands län, vars allmänna ombud åtnjutit 100 kronor i arvode förutom resekostnads- och traktamentsersättning, behöver icke bidraga med mer än 1 krona 46 öre.

Framställning av statens organisationsnämnd.

I en till finansdepartementet inkommen, den 6 juni 1931 dagtecknad skrivelse har *statens organisationsnämnd* förmått sig hava till behandling förehaft frågan om möjligheten att genom omläggning av det nuvarande lokala tillsynsväsendet över sparbankerna nedbringa de därför utgående kostnaderna. Nämnden hade därvid övervägt, bland annat, huruvida det avsedda ändamålet skulle kunna vinnas därigenom, att all tillsynsmyndighet centraliserades till sparbanksinspektionen och sålunda de nuvarande, av länsstyrelserna utsedda allmänna ombudens verksamhet bragtes att upphöra. Nämnden hade funnit många skäl av både ekonomisk och praktisk art tala för genomförandet av en sådan anordning. Då nämnden emellertid funnit sig böra, i varje fall tillsvidare, övergiva tanken på en omläggning av tillsynsväsendet i nu nämnd riktning, berodde detta, förutom av andra orsaker, dels därpå, att, enligt vad nämnden vid en med representanter för svenska sparbanksföreningens styrelse hållen konferens i ärendet erfarit, från sparbankshåll avsevärda betänkligheter restes mot en sådan lösning av frågan, och dels därpå, att, på sätt nämnden i det följande närmare utvecklar, besparing av statsverkets kostnader för tillsynen över sparbankerna kunde på annat sätt åvägabringas.

Efter att hava erinrat om den av mig nyss omförmälda utvecklingen av bestämmelserna om tillsyn över sparbankerna och gäldandet av kostnaderna därför har nämnden uttalat, att den funnit sig böra ifrågasätta det befogade i att, på sätt som nu sker, en avsevärd del av kostnaderna utgår av statsmedel. Till närmare utveckling härav har nämnden anfört:

Tillsynsverksamheten över sparbankerna utövades, principiellt sett, allenast i sparbankernas eget och deras fordringsägares (insättares) intresse. Det naturliga syntes då vara, att sparbankerna också finge vidkännas de därmed förenade utgifterna, på sätt som tillämpades i andra motsvarande fall. I fråga om tillsynen över bankaktiebolag och solidariska bankbolag liksom över försäkringsanstalter gällde, att kostnaderna därför helt betalades av de institutioner tillsynen avsåge. För sparbankernas vidkommande tillämpades ju också denna princip i ett avseende, nämligen i vad avsåge kostnaderna för den del av tillsynsverksamheten, som utövades av sparbanksinspektionen. Principen ifråga kunde för övrigt sägas hava i viss mån upptagits även ifråga om kostnaderna för de allmänna ombuden i och genom den år 1923 införda regeln, att sparbankerna skulle bidra till hälften av dessa kostnader.

Nämnden kunde icke heller finna, att ur synpunkten av att icke tynga sparbankerna med alltför dryga tillsynskostnader skäl föreläge för statsverket att åtaga sig någon del av kostnaderna ifråga. De bidrag, som även med hänsyn tagen till hela ifrågavarande kostnad skulle belöpa på de olika sparbankerna, vore nämligen av den ringa betydelse, att de knappast torde kunna inverka på sparbankernas ekonomiska ställning. Särskilt borde härvid uppmärksammas det ovan anmärkta förhållandet, att, på grund av de olika metoderna för bestämmande av arvodesbeloppen och för uträknande av de särskilda bankernas bidrag, de större och bärkraftigare sparbankerna finge vidkännas en förhållandevis betydligt större andel av uppsiktskostnaderna än de smärre bankerna. En höjning av sparbankernas bidrag till att avse hela kostnaden för de allmänna ombuden skulle i själva verket icke innebära annat än att, med tillämpning av de för år 1930 föreliggande siffrorna, medeltalet av de bidragsbelopp, som varje sparbank för ifrågavarande ändamål skulle erlägga, skulle komma att höjas från nuvarande cirka 206 kronor till omkring 412 kronor. Den största sparbankens, Stockholms stads sparbank, bidrag skulle komma att höjas från 7.423 kronor 34 öre till 14,846 kronor 68 öre under det att det från den minsta sparbanken utgående bidraget skulle hålla sig vid ett belopp av 2 kronor 92 öre.

Det nu anförda syntes utmärka, att ur synpunkten av sparbankernas ekonomiska ställning skäl icke föreläge till att uppehålla en annan princip beträffande gäldandet av kostnaderna för tillsynen över sparbankerna än då fråga vore om annan motsvarande tillsynsverksamhet. Som ovan utvecklats måste en sådan avvikelse också anses principiellt omotiverad.

På grund av det anförda och då en ändring av hithörande bestämmelser i riktning mot att låta sparbankerna bekosta hela tillsynsverksamheten skulle medföra en årlig minskning i statsverkets utgifter å cirka 100,000 kronor, har nämnden föreslagit införande av förpliktelse för sparbankerna att svara för kostnaden för de allmänna ombuden i dess helhet.

Under erinran om stadgandet, att bidraget till ombudens arvoden icke

må överstiga fem tusendels procent av sammanlagda beloppet av de utav sparbank vid utgången av nästföregående kalenderår förvaltade medlen, har nämnden framhållit, att med den hittills tillämpade ordningen berörda maximigräns icke uppnåtts, och att de belopp, som för år 1930 uttagits av sparbankerna i bidrag till arvoden åt de allmänna ombuden, motsvara allenast ungefär 3.18 tusendels procent av summan av de vid utgången av år 1929 förvaltade medlen. Nämnden fortsätter:

Med tillämpning av den av nämnden föreslagna förändrade ordningen komme emellertid, räknat med föregående års siffror, det å varje sparbank belöpande beloppet att överstiga den i lagrummet stadgade maximiprocenten. Varje sparbanks andel uti ifrågavarande kostnad skulle nämligen komma att motsvara ungefär 6.36 tusendels procent av de förvaltade medlen. En lösning, som här kunde synas ligga nära till hands, vore den att sammanslå de båda nuvarande maximibeloppen för bidrag till kostnaderna för sparbanksinspektionen och för bidrag till halva kostnaden för arvodena åt allmänna ombuden — vartdera utgörande fem tusendels procent av summan av de förvaltade medlen — till ett enda maximibelopp om en hundradels procent. Då bidraget till sparbanksinspektionen i själva verket blott utginge med $2\frac{1}{2}$ tusendels procent (se kungörelsen den 20 december 1929 angående sparbanks bidrag till bestridande av kostnaden för sparbanksinspektionen) och bidraget till ombudens arvoden enligt nyssnämnda beräkning skulle motsvara cirka 6.36 tusendels procent, skulle ett sådant gemensamt maximibelopp för det närvarande väl räcka till för båda bidragen, låt vara att marginalen bleve något knapp, allenast 1.14 tusendels procent. Emellertid torde en sådan lösning stöta på vissa svårigheter. Redan den omständigheten, att bidragen till sparbanksinspektionen skola fonderas för bestridande av inspektionens utgifter, under det att en sådan åtgärd givetvis vore meningslös beträffande bidragen till de allmänna ombuden, syntes tala emot ett sammanblandande i något avseende av de båda bidragen. Att öka maximibeloppet för arvodesbidragen på bekostnad av den nu befintliga marginalen för bidragen till sparbanksinspektionen, vilket ju skulle vara den reella innebörden av de två bidragens sammanslagning, syntes också i övrigt innebära vissa betänkligheter. Enligt nämndens åsikt borde således de bägge bidragen alltjämt utgå oberoende av varandra. Att efter införandet av sparbankernas skyldighet att vidkännas hela arvodeskostnaden för de allmänna ombuden alltjämt bibehålla den nu stadgade maximigränsen för bidrag uti detta hänseende — fem tusendels procent av de förvaltade medlen — syntes dock näppeligen kunna ifrågakomma, då ju av det nyss sagda framginge, att den sammanlagda arvodessumman faktiskt överstege denna gräns. En höjning av maximibeloppet torde alltså enligt nämndens mening vara ofrånkomlig. Det naturliga syntes därvid vara, att maximibeloppet höjdes till det dubbla, d. v. s. en hundradels procent av sammanlagda beloppet av de vid utgången av nästföregående kalenderår förvaltade medlen. Ett lägre maximalt syntes knappast kunna ifrågakomma, då ju därigenom den nu befintliga marginalen mellan de faktiskt utgående arvodesbeloppen och maximum skulle minskas, något som icke syntes nämnden tillräddigt. Till att höja maximalet utöver en hundradels procent funnes heller ingen anledning.

Nämnden har i överensstämmelse med det anförda föreslaget, att det i 63 § första stycket lagen om sparbanker stadgade maximibeloppet för

sparbanks bidrag till de allmänna ombudens arvoden höjes från fem tusendels till en hundraedels procent av sammanlagda beloppet av de vid utgången av näst föregående år förvaltade medlen.

Över organisationsnämndens framställning hava yttranden till en början inhämtats från *styrelsen för svenska sparbanksföreningen* och från *sparbanksinspektionen*.

Styrelsen för sparbanksföreningen har i sitt yttrande, som avgivits enligt å sammanträde med föreningen särskilt givet uppdrag, till en början uttalat, att styrelsen bestämt motsatte sig, att frågan om en omläggning av själva grunderna för det nuvarande tillsynsväsendet toges under omprövning, innan mera tillförlitlig erfarenhet av dess verksamhetsätt kunnat vinnas. Beträffande den lösning av frågan om indragning av statsverkets kostnader för tillsynen över sparbankerna, vilken organisationsnämnden stannat för att förorda, nämligen att kostnaderna skulle helt överflyttas å sparbankerna själva, hade styrelsen däremot icke något att erinra.

Styrelsen för svenska sparbanksföreningen.

I fråga om den procent av sparbankernas förvaltade medel, vartill kostnaderna högst borde få uppgå, har styrelsen ansett följande vara att beakta:

Det av organisationsnämnden framlagda förslaget innebure i huvudsak, att med bibehållande av den nuvarande maximigränsen för sparbankernas årliga bidrag till bestridande av kostnaderna för sparbanksinspektionens organisation och verksamhet — fem tusendels procent av de förvaltade medlen vid utgången av näst föregående kalenderår — maximibeloppet för varje sparbanks årliga bidrag till bestridande av kostnaden för arvoden åt de allmänna ombuden skulle, efter införandet av skyldighet för sparbankerna att vidkännas hela arvodeskostnaden, höjas till det dubbla av det nu fastställda maximibeloppet, d. v. s. en hundraedels procent av sammanlagda beloppet av de vid utgången av nästföregående kalenderår förvaltade medlen.

Mot nämndens förslag kunde göras den helt säkert befogade invändningen, att sparbankerna, om detsamma genomfördes, skulle åläggas skyldighet att betala mycket större bidrag för sitt tillsynsväsen än som i själva verket erfordrades för täckande av kostnaderna. Förslaget innebure ju nämligen, att till sparbanksinspektionens organisation och verksamhet skulle kunna fortfarande uttagas bidrag med fem tusendels procent samt att till arvoden och övriga kostnader för de allmänna ombuden skulle kunna uttaxeras bidrag med en hundraedels procent av de förvaltade medlen, medan enligt gällande bestämmelser för erläggande av bidrag den erforderliga uttaxeringen för närvarande belöpte sig till endast ungefär 2.5 respektive 6.36 tusendels procent. Marginalen mellan de i enlighet härmed medgivna maximibeloppen och de faktiskt utgående bidragsbeloppen syntes, såsom i det följande komme att visas, vara onödigt stor i förhållande till det behov, som i verkligheten föreläge.

För sparbanksinspektionens vidkommande innebure den nu gällande beräkningsgrunden för erläggande av bidrag, att det för närvarande årligen funnes till förfogande för bestridande av kostnaderna för inspektionen ett belopp av mellan 75,000 och 80,000 kronor. Det inflytande bidragsbeloppet

ökades givetvis samtidigt med att de förvaltade medlen i sparbankerna tillväxa, vilket hittills alltjämt varit fallet. Utgifterna för inspektionens verksamhet belöpte sig för det senast gångna budgetåret 1930/1931 till omkring 61,000 kronor och kunde vid nuvarande organisation beräknas under följande år icke mycket överstiga detta belopp, varför en ganska avsevärd del av det enligt nu gällande beräkningsgrund utgående bidragsbeloppet torde kunna årligen fonderas för kommande behov.

Vad beträffade kostnaden för de allmänna ombuden, uppginge densamma för kalenderåret 1930 till i allt ungefär 200,000 (199.187: 75) kronor, vari då utom själva arvodena inräknats rese- och traktamentsersättningar till belopp av omkring 36,000 kronor. Sammanlagda beloppet utgjorde för detta år, såsom i det föregående angivits, omkring 6.36 (närmare bestämt 6.36508) tusendels procent av summan av de vid utgången av år 1929 förvaltade medlen. Beträffande bidragets storlek för följande år hade man att taga i betraktande, att detsamma givetvis komme att ökas i någon mån absolut taget jämsides med ökningen av de förvaltade medlen, men att denna absoluta ökning, då de förvaltade medlen i regel tillväxte med ungefär ett hundratal miljoner kronor per år, säkerligen endast kunde medföra en mycket oväsentlig ändring i det allmänna förhållandet mellan bidragsbelopp och summan förvaltade medel.

Såsom framginge härav, skulle i själva verket den marginal av 1.14 tusendels procent, som uppkomme, därest alla kostnader för tillsynsväsendet hölles inom ramen av en hundradels procent av sparbankernas förvaltade medel, kunna i och för sig anses vara fullt tillräcklig. Styrelsen ansåge emellertid, att vissa betänkligheter mötte mot att sammanslå de båda bidragen till ett gemensamt belopp av denna storlek. Däremot syntes det styrelsen vara uppenbart, att de i förslaget ingående maxima vore alltför rundligt tilltagna. Sparbanksinspektionen hade ju hittills krävt en kostnad, som endast obetydligt överstege 60,000 kronor, under det att maximum skulle giva ett belopp av mellan 150,000 och 160,000 kronor. Därest maximigränsen i detta fall sattes till tre tusendels procent, erhöles ett belopp av mellan 90,000 och 95,000 kronor, som finge anses mer än väl täcka behovet i och för erforderliga utvidgningar av sparbanksinspektionen. Vad å andra sidan sett anginge kostnaden för de allmänna ombuden, måste givetvis, i och med att sparbankerna övertog hela kostnaden, det nuvarande maximum av 5 tusendels procent höjas, dock ingalunda till det dubbla. Hela kostnaden hade hittills uppgått till cirka 200,000 kronor, under det att en utdebitering efter en hundradels procent skulle giva ett belopp av betydligt mera än 300,000 kronor. Under alla förhållanden syntes sålunda en höjning av maximigränsen till 8 tusendels procent vara fullt betryggande. Styrelsen ansåge det jämväl vara förenat med vissa betänkligheter att hava en onödigt hög maximigräns, vilken kunde stimulera till onödiga utgifter.

Styrelsen har enligt det anförda hemställt, att maximigränsen för sparbanks bidrag till bestridande av kostnaden för sparbanksinspektionens organisation och verksamhet fastställdes till 3 tusendels procent och till bestridande av kostnaden för arvoden åt allmänna ombuden till 8 tusendels procent av de förvaltade medlen.

Jämväl *sparbanksinspektionen* har i sitt yttrande först upptagit frågan, huruvida statens kostnader för tillsynen över sparbankerna skulle kunna

nedbringas därigenom att all tillsynsmyndighet centraliserades till inspektionen, samt yttrar härvid, att inspektionen i likhet med sparbanksföreningens styrelse ansåge, att under för handen varande förhållanden behandlingen av detta spörsmål tills vidare borde anstå, något som likväl icke innebure, att systemet med allmänna ombud enligt inspektionens mening fungerat i alla avseenden tillfredsställande.

Beträffande organisationsnämndens förslag, att sparbankerna skulle bestrida hela kostnaden för de allmänna ombuden, har inspektionen förklarat, att då den av förslaget föranledda utgiftsökningen, vilken skulle fördelas på sparbankerna enligt enahanda grunder, som gälla för uttaxeringen av sparbankernas nuvarande kostnad för de allmänna ombuden, utan svårighet torde kunna bäras av sparbankerna, även inspektionen anslöte sig till detta förslag.

I fråga om maximiprocenten för sparbankernas kostnader har inspektionen instämt i vad styrelsen för sparbanksföreningen föreslagit, till utveckling varav inspektionen anförde:

Sparbanksföreningens styrelse som ansåge det vara förenat med vissa betänkligheter att hava en onödigt hög maximigräns, vilken, enligt vad styrelsen anförde, »kunde stimulera till onödiga utgifter», funne en höjning av maximum för kostnaden för de allmänna ombuden till 0.008 procent vara fullt betryggande.

Närmare bestämmelser om fastställandet av sparbankernas bidrag till bestridande av kostnaden för de allmänna ombuden skulle jämlikt 63 § andra stycket sparbankslagen, vari någon ändring ej ifrågasatts, meddelas av Kungl. Maj:t, och beloppet av kostnaden komme under riksdagens prövning genom att upptagas i förslaget till riksstat för varje budgetår. Med hänsyn härtill syntes visserligen styrelsens farhågor, att en onödigt hög maximigräns skulle kunna stimulera till onödiga utgifter, vara ogrundade. Då det av styrelsen föreslagna maximum av 0.008 procent syntes tillräckligt högt, saknade emellertid inspektionen anledning att ej gå styrelsen till mötes i fråga om begränsningen av ifrågavarande maximum och finge därför ansluta sig till styrelsens förslag.

Även i fråga om det i 63 § sparbankslagen angivna maximum för sparbanks bidrag till bestridande av kostnaden för inspektionens verksamhet hade styrelsen ifrågasatt en nedsättning, ett spörsmål, varpå organisationsnämnden i förevarande sammanhang torde ansett sig ej hava anledning att ingå. Då enligt styrelsens förmenande även i detta avseende skulle åstadkommas en känsla av ökad trygghet mot onödiga utgifter, om en nedsättning genomfördes, finge inspektionen tillstyrka, att maximum för sistberörda bidrag måtte nedsättas från det nuvarande, 0.005 procent, till det av styrelsen föreslagna, 0.003 procent. Kostnaden för den mindre utvidgning av inspektionens organisation, vilken redan för närvarande syntes behöfelig, medförde viss utgiftsökning, varigenom dock ej hela det för närvarande hos sparbankerna uttaxerade beloppet komme att tagas i anspråk. Marginalen emellan det belopp, som kunde uttaxeras enligt det av styrelsen föreslagna maximum, och kostnaden för inspektionen, syntes sålunda fortfarande tillräcklig.

Riksräkenskapsverket, till vilket organisationsnämndens framställning och ovannämnda, däröver inhämtade yttranden remitterats, har i avgivet

utlåtande anmält sig icke hava annat att erinra mot framställningen än att det syntes ämbetsverket, som om storleken av sparbankernas bidrag till bestridande av kostnaderna för sparbanksinspektionen och för tillsynen över sparbankernas förvaltning skulle kunna begränsas på sätt sparbanksinspektionen i sitt yttrande föreslagit.

Statskontoret.

Slutligen har yttrande inhämtats från *statskontoret*, som förklarar, att från de synpunkter, ämbetsverket hade att företräda, intet vore att erinra mot att sparbankerna ålades bestrida hela kostnaden för tillsynen över dem.

I fråga om utgifternas begränsning har jämväl statskontoret anslutit sig till vad styrelsen för sparbanksföreningen föreslagit, därvid statskontoret åberopat följande motivering:

Då sparbanksinspektionen ansett det vara tillfyllest, att maximibidraget till bestridande av kostnaden för inspektionens organisation och verksamhet bestämdes till 0.003 procent av beloppet av de utav sparbank vid utgången av nästföregående kalenderår förvaltade medlen, ville statskontoret förorda vad inspektionen i sådant avseende föreslagit.

Likaledes torde maximibidraget för tillsyn över sparbankerna, såsom sparbanksinspektionen föreslagit, kunna fastställas till 0.008 procent av nu nämnda belopp. Under det att utgifterna för sparbanksinspektionen bestredes förmedelst på förhand fastställda bidrag, vore emellertid förhållandet det motsatta i fråga om utgifterna för tillsynen över sparbankerna. Sparbankernas bidrag härtill bestämdes nämligen med ledning av de ersättningar, som utbetalats till ombuden för tillsynen. På grund härav och då sparbankerna enligt föreliggande förslag skulle bestrida hela kostnaden för tillsynen, syntes det kunna ifrågasättas, om det vore erforderligt att fastställa någon maximigräns för dessa bidrag. Det torde ej behöva befaras, att ersättning till ombuden skulle höjas, därför att maximigränsen borttoges.

Departements-
chefen.

Då jag i enlighet med den av Kungl. Maj:t vid framläggandet av årets statsverksproposition intagna ståndpunkten nu går att föreslå sådan ändring i lagen om sparbanker, att sparbankerna själva få bära hela kostnaden för tillsynsväsendet, begagnar jag tillfället att uttala min anslutning till den av organisationsnämnden anförda motiveringen för vidtagandet av denna åtgärd. Sålunda är det uppenbart, att tillsynen utövas huvudsakligen i sparbankernas och insättarnas intresse; och tillräckligt skäl för statsverket att deltaga i kostnaden för tillsynsverksamheten i detta fall mer än i fråga om andra banker eller försäkringsanstalter torde näppe- ligen kunna anföras. Ehuru befrielse för statsverket från sådan kostnad skulle kunna vinnas, därest det i övrigt befundes lämpligt att indraga de allmänna ombuden och överflytta deras arbetsuppgifter å sparbanksinspektionen, för vilken sparbankerna själva hava att bestrida alla kostnader, finner jag i likhet med organisationsnämnden denna utväg icke böra för närvarande anlitas. I fråga om sättet för den åsyftade ändringen ansluter jag mig i stället till organisationsnämndens förslag att, med bibehållande av den nuvarande centrala och lokala tillsynsorganisationen, över-

flytta den del av tillsynskostnaden, som hittills åvilat statsverket, eller således principiellt hälften av kostnaden för de allmänna ombuden, på sparbankerna själva.

Mot den av mig sålunda förordade lösningen av frågan torde ej med fog kunna invändas, att densamma kommer att medföra en avsevärdare ekonomisk merbelastning för de särskilda sparbankerna. Med hänsyn till att sammanlagda tillsynskostnaden skall fördelas på de olika sparbankerna i lika förhållande till de av dem förvaltade medlen, bliva de mindre sparbankernas andelar i kostnaden synnerligen obetydliga. Den ringa olägenhet, förslagets genomförande innebär för sparbankerna överhuvud, framgår av de av organisationsnämnden härutinnan angivna siffrorna. Jag ber i detta sammanhang få understryka, att varken sparbanksföreningens styrelse eller någon av de myndigheter, som yttrat sig över organisationsnämndens framställning, i nu ifrågavarande avseende haft något att däremot erinra.

Jag övergår härefter till frågan om maximiprocentsatserna för sparbankernas bidrag till tillsynsverksamheten. Såsom förut framhållits gäller för närvarande, att såväl bidraget till bestridande av kostnaden för sparbanksinspektionens organisation och verksamhet som bidraget till bestridande av halva kostnaden för arvoden åt allmänna ombuden skall utgå med högst 0.005 procent av sammanlagda beloppet av de av sparbank vid utgången av nästföregående kalenderår förvaltade medlen, varemöt återstoden av kostnaden för arvoden åt allmänna ombuden skall gäldas av statsverket. Möjligheten att sammanslå de båda maximibeloppen har antytts av organisationsnämnden och sparbanksföreningens styrelse men av dem avvisats såsom innebärande en mindre lämplig utväg, en uppfattning, vartill jag ansluter mig. Med utgångspunkt från den nu föreslagna överflyttningen å sparbankerna av statsverkets andel i kostnaden för allmänna ombuden synes, vid det förhållande att denna andel principiellt omfattar halva ifrågavarande kostnad, ligga närmast till hands att — därest icke, på sätt statskontoret ifrågasatt, varje maximum borttages, något som ej synes mig tillrådligt — i likhet med organisationsnämnden föreslå, att maximiprocenten för sparbankernas bidrag till denna kostnad höjes till den dubbla eller således till 0.01 procent av de förvaltade medlen. Enligt vad styrelsen för sparbanksföreningen påvisat överskjuter emellertid enligt senaste beräkningar det belopp, som nyssnämnda procent representerar, den verkliga kostnaden med mer än hälften av dennas belopp. Ehuru jag ej förbiser, att marginalen mellan den beräknliga kostnaden och det högsta belopp, som för täckande av kostnaden kan tagas i anspråk, ej bör vara för snävt tilltagen, finner jag likväl någon reducering av den av organisationsnämnden föreslagna maximiprocenten kunna vidtagas. Uppenbarligen kommer en något lägre maximiprocent att för sparbankerna framstå såsom ägnad att minska risken för att högre kostnader än de oundgängligen nödvändiga komma att åvila dem. Jag vill i detta

sammanhang fästa uppmärksamheten därpå att de nuvarande, av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelserna angående arvode åt allmänna ombuden, för vilka jag tidigare redogjort, äro så avfattade, att, därest ett arvode, bortsett från resekostnads- och traktamentsersättning, stiger utöver det nuvarande, detta beror av en ökning av vederbörande sparbanks förvaltade medel, men att ökningen av arvodet på grund av den fallande skalan för arvodets beräkning aldrig kan bli större men väl mindre än som svarar mot ökningen av sparbankens medel. Då sparbankernas förvalta- de medel de senare åren i stort sett visat tillväxt, synes det nu påpekade förhållandet utgöra ett ytterligare skäl för att maximiprocenten för sparbankernas bidrag ej behöver bestämmas högre än att elter nuvarande förhållanden en skälig marginal uppnås. Med hänsyn till samtliga omständigheter synes det av sparbankstöreningens styrelse framställda förslaget, att ifrågavarande maximum bestämmas till 0.008 procent av sparbankernas förvaltade medel, vara tillräckligt betryggande, och jag kan således, i likhet med de hörda myndigheterna, ansluta mig till detta förslag.

Ehuru den nu föreslagna utökningen av sparbankernas bidragsskyldighet ej berör kostnaden för sparbanksinspektionens organisation och verksamhet, vilken kostnad ju redan nu helt bestrides av sparbankerna själva, har sparbanksföreningens styrelse begagnat tillfället att, i samband med framställandet av sitt förslag om bestämmande av maximiprocenten för bidraget till allmänna ombuden, föreslå en sänkning av maximiprocenten för bidraget till inspektionen. Marginalen mellan verklig kostnad och högsta disponibla belopp är härvidlag än mer betydande än i fråga om arvoden å allmänna ombuden. Då samma skäl, som förut anförts, tala för en begränsning av maximiprocenten även i detta fall, och med hänsyn särskilt till att sparbanksinspektionen själv vitsordat styrelsens förslag om ett maximum av 0.003 procent såsom betryggande, finner jag mig kunna giva jämväl detta förslag min anslutning.

I det förslag till ändrad lydelse av 63 § lagen om sparbanker, som utarbetats i enlighet med vad jag nu anført, har det i lagrummet i dess nuvarande lydelse förekommande uttrycket »kostnaden för arvoden åt allmänna ombuden» utbytt mot »kostnaden för ersättningar åt allmänna ombuden». I kostnaden ingår nämligen, utom det egentliga arvodet, jämväl resekostnads- och traktamentsersättning. Ehuru den nuvarande avfattningen av lagrummet icke föranlett något missförstånd vid tillämpningen, synes i förtydligande syfte en ändring av nu angivna innebörd vara på sin plats.

Lagändringen synes lämpligen böra träda i kraft med ingången av år 1933. Då arvoden åt allmänna ombuden för kalenderåret 1932 på grund av gällande bestämmelser skola i sin helhet utbetalas i början av år 1933 och således under nästkommande budgetår, böra jämväl dessa arvoden,

enligt vad som förutsatts i statsverkspropositionen, bäras av sparbankerna.

Föredragande departementschefen uppläser här efter förslag till *lag angående ändrad lydelse av 63 § lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker*, av den lydelse bilaga¹ vid detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets yttrande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omnämnda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Erik H:son Malm.

¹ Denna bilaga, vilken är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här utslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 3 mars 1932.

Närvarande:

justitieråden CHRISTIANSSON,
EDELSTAM,
STENBECK,
regeringsrådet AFZELIUS.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 26 februari 1932, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående ändrad lydelse av 63 § lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av byråchefen för lagärenden i finansdepartementet, hovrättsassessorn Nils Quensel.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 4 mars 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, lagrådets den 3 mars 1932 avgivna yttrande över det den 26 februari 1932 till lagrådet remitterade förslaget till *lag angående ändrad lydelse av 63 § lagen den 29 juni 1923 (nr 286) om sparbanker.*

Föredraganden hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Olga Gjörloff.